

ЧИШЋЕЊЕ И ОДРЖАВАЊЕ КАМЕНА

Први део

Увод

Камен који сте купили за вашу кућу, стан или пословни простор је инвестиција која ће добро да вас служи дуги низ година. Камен је природни производ и једноставном заштитом и одржавањем он ће да задржи леп изглед. Поменућу неколико корисних савета за одржавање и рутинско чишћење камена као и једноставне технике уклањања појединих мрља.

Упознајте Ваш камен

Природни камен по свом саставу може да се класификује у две основне категорије: **силикатни** и **кречњачки**. Приликом одабира средстава за чишћење веома је важно разликовати их.

Силикатни камен састоји се претежно од кварца тј. кремента (SiO_2) и једињења која садрже кварц. Веома је постојан и релативно једноставно се чисти благо киселим средствима за чишћење.

У силикатни камен спадају: гранит, пешчар, кварцит, шкриљац итд.

Кречњачки камен састоји се углавном од калцијум-карбоната (CaCO_3). Осетљив је на дејство киселих средстава за чишћење и захтева другачију процедуру чишћења од силикатног камена.

У кречњачки камен спадају: мермер, травертин, сига, оникс, кречњак итд.

Како их разликовати?

Могуће је извести веома једноставан тест који показује да ли је камен силикатни или кречњачки. Све што Вам је потребно је неколико капи сирћета и пипета. Током извођења теста може да дође до трајног оштећења камена, па је пожељно изабрати неупадљиву површину (унутар плакара, у ћошку) и што даље од спојнице (фугне). Тест је једноставно извести: пипетом нанесите неколико капи сирћета на камену површину и посматрајте шта се дешава. Уколико је камен кречњачки сирће ће више или мање да га нагризе. Ако је реакција незнатна или се не појави камен је силикатни. По завршетку теста обришите зону темељно чистом водом и осушите. Ако и даље сумњате позовите стручњака за камен.

Боја и изглед камена

Гранити и мермери различитих боја, са различитим минералним саставом експлоатишу се из каменолома широм света.

У већини случајева врсте мермера и гранита могу да се разликују према видљивим честицама на њиховој површини:

- Мермери обично показују „вене” или високе концентрације минерала;

- Минерали у граниту обично изгледају као ситне мрље равномерно распоређене унутар камена;
- Пешчари веома много варирају у боји због различитих минерала и глина које могу да садрже. Пешчари су светло-сиви до жути или црвени;
- Кречњаци су углавном светло сиве, беж или боје коже. Карактеристика различитих врста кречњака је присуство фосилних остатака, често видљивих на површини камена. Широко се употребљавају као грађевински материјал;
- Шкриљци могу бити зелени, црни, сиви, тамно црвени или вишебојни. Најчешће се користе као материјал за подове и покривање кровова и често их карактерише њихова специфична структура са расцепима.

Свака врста камена је јединствена и разликује се у боји, текстури и другим обележјима.

Завршна обрада камена

Полирањем камена добија се сјајна површина која одбија светлост, наглашава боју и истиче материјал. Оваква завршна обрада камена користи се за зидове, делове намештаја као и подове.

Брушеном обрадом добија се сатенско глатка површина камена која релативно мало одбија светлост. Брушена обрада користи се за највише за подове, газишта степеника и друге јако проходне површине на којима би се политура брзо похабала. Брушена обрада може такође да се користи за делове намештаја и друге површине.

Камен са веома израженом, рељефном структуром добија се **паљеном обрадом** камена. Оваква обрада најчешће се користи за гранитне подове и степеништа.

Заштита и мере предострожности

Користите подметаче испод свих чаша, нарочито ако су у њима алкохолна пића или сокови на бази лимуна. Велики број пића и хране из свакодневне употребе садрже киселине које могу да матирају, нагризу или на други начин оштете површину неких врста камена.

Вруће предмете никада не спуштајте директно на камену површину. Користите подметаче испод топлих судова, порцелана, керамике, есцајга и других предмета који могу да изгребу површину камена.

Подне површине

Подове ентеријера чистите што чешће користећи чисту, суву памучну метлу. Песак, прљавштина и оштра прашина због своје абразивности највише оштећују камене површине. Према истраживањима особи је потребно просечно осам корака да уклони песак и прљавштину са ђонова ципела. Отирачи или простирке на улазу као и теписи унутар просторија знатно смањују гребање каменог пода песком и прљавштином.

Немојте да користите усисиваче који су механички оштећени. Похабани метални или пластични додаци и точкови могу да изгребу површину камена.

Друге камене површине

Камене површине чистите неутралним средством за чишћење, благим сапуном или благим течним детерџентом за судове и млаком водом. Користите памучну метлу за подове и меку памучну крпу за остале површине. Превише средства за чишћење или детерџента може да остави филм или пруге на камену. Не користите производе који садрже лимунску, сирћетну или неку другу киселину на мермеру или другом кречњачком камену. После прања површину темељно исперите благим раствором детерџента, затим водом и осушите меком крпом. Често мењајте воду за испирање. Никада не употребљавајте прашкове или пасте за чишћење. Ови производи садрже абразиве који могу да изгребу површину камена.

Купатило и друге влажне просторије

Купатило или друге просторије које се квасе често имају проблем са наслагама детерџената и сапуна. Ови проблеми могу са се сведу на минимум редовном употребом зогера или брисача са гуменом ивицом. За уклањање сапунице са камена користите средства за чишћење која нису кисела или раствор амонијака у води (око пола шоље амонијака помешано са четири литре воде). Ипак, треба напоменути да честа или прекомерна употреба оваквог раствора може да доведе до потамњивања камена или губитка сјаја (матирања).

Мрље

Мрље на камену могу да настану из бројних разлога. Тешко се чисте уколико се дозволи да могући узрочник њиховог стварања не буде одмах уклоњен.

На пример, ако је то нека проливена течност мрљу одмах треба прекрити папирним убрисом, салветом или марамicom, а затим лагано покупити просуту течност. Површину ни у ком случају не трљати, како не би дошло до размазивања мрље. Користите благ сапун и млаку воду да обришете мрљу, а затим исперите неколико пута чистом водом. Осушите место помоћу меке крпе. По потреби поновите поступак. Ако је мрља и даље присутна за њено уклањање користите неко од средстава за чишћење камена.

Уклањање мрља

Идентификовање врсте мрље на каменој површини је кључ за њено уклањање. Увек настојте да то утврдите пре него што пређете на чишћење. Где се мрља налази? Да ли је поред саксије, трпезаријског стола или тоалетне витрине? Које је боје и облика? Шта се дешавало или се дешава у близини мрље?

Површинске мрље често могу да се одстране помоћу одговарајућих средстава за чишћење или кућне хемије. Дубоке и тешко одстрањиве мрље могу да захтевају употребу кашастих облога (тзв. „теста“) или помоћ професионалца.

Преглед појединих типова мрља са којима можете да се сретнете у домаћинству и одговарајућих средстава из кућне хемије за њихово уклањање дат је у наставку.

Типови мрља и први корак акције чишћења

Органске мрље (кафа, чај, воће, дуван, новински папир, храна, лишће, кора од дрвета, мокраћа, птичји измет). Могу да буду ружичасте до смеђе боје и најчешће нестају када се узрочник уклони. На отвореном простору са уклањањем узрочника, дејство сунца и кише ће временом да избледи и испере мрљу. Мрље у затвореном простору уклањају се 12% раствором водоник-пероксида (хидроген, јачина за избелјивање косе) и неколико капи амонијака.

Водене капи и прстенови (површински талог настао испаравањем „тврде“ воде). Мрље се одстрањују механички помоћу fine челичне вуне (ознака 0000);.

Трагови нагризања настају од киселина заосталих на површини камена. Неки материјали ће да оштете површину камена, али неће да оставе мрљу. Други ће нагристи површину камена и оставити мрљу на том месту. Навлажите површину камена и нанесите средство за полирање камена. Утрљајте средство за полирање у камен користећи меку крпу или машински. Наставите глачање док нагризена површина у потпуности не нестане и камен добије површински сјај. За нагризене површине које нисте успели сами да исполирате затражите помоћ стручног лица.

„Цветање“ је назив за белу прашкасту супстанцу која се понекад појављује на површини камена. Ова појава изазвана је водом која раствара минералне соли унутрашњости камена и износи их на површину, где након испаравања воде заостају у виду прашкастог материјала. Уколико је камен скоро постављен (нов) обришите прах сувом памучном крпом или га усисајте. Постоји могућност да ће те поступак морати да поновите неколико пута све док се камен потпуно не осуши. Никако не користите воду да уклоните настали прах. То је лоше решење, јер ће само привремено да уклони настали прах, а проблем ће и даље да остане. Ако проблем настави да се појављује дуже време, потражите помоћ стручњака за камен како би пронашли и отклонили узрок влажења камена.

Огреботине. Плитке огреботине на површини камена могу де се изглачају помоћу fine челичне вуне (ознака 0000); или погледајте одељак **Трагови**

нагризања. Дубље огреботине на камену нећете моћи сами да санирате, потражите помоћ стручног лица.

Шта радити, а шта не радити

Без обзира на врсту уграђеног камена и његову завршну обраду:

- често чистите подове,
- чистите камене површине благим детерџентима и благим сапуном,
- темељно испирајте и сушите након чишћења,
- одмах бришите просуто,
- заштитите подне површине теписима, простиркама, стазама,
- користите подметаче, отираче итд,
- **никада** не користите сирће, лимунов сок или друга кисела средства за чишћење на површинама од мермера, пешчара, травертина или оникса,
- **никада** не користите средства за чишћење која садрже киселине, као што су средства за чишћење купатила и кухиња,
- **никада** не користите абразивна средства за чишћење,
- **никада** не мешајте хемикалије ако нисте стручни,
- **никада** не мешајте различита средства за чишћење, осим ако тако не пише у упутству за употребу.

За проблеме које не можете сами да решите потражите стручну помоћ.

Развојно-производни центар Хемиеко
Срећко Стефановић